

Dr. Dinko Puc:

Manifestacija za mir

*Naša javnost je mogočno izpričala
bratsko solidarnost s Čehoslovaško*

Jugoslavija je z nadvse pristranim sprejemom predsednika dr. Beneša manifestirala svoje simpatije do bratske Čehoslovaške. Narod, ki je pri tem sprejemu sodeloval v resnici z vsem srcem in z odkritim navdušenjem, je hotel dati s tem poudarka, da so nam naši prijatelji sicer vsi ljubi, a da so nam ipak nekateri bližji.

Predvsem je tu glas krvi. Zavest, da smo oboji veje velikega slovanskega drevesa, ni brezpomembno dejstvo. Ravno v današnjih časih nacionalne razgibanosti se tudi v naših zemljah vedno bolj čuti prodiranje spoznanja, da je treba politične in gospodarske vezi postavljati po možnosti na temeljitejši temelji, kakor so samo pogodbe, ki so često plod vsakokratnih simpatij tega ali onega državnika. Dasi je naš narod vedno spoštoval sklenjene pogodbe, vendar ni dvoma, da so mu včasih nekatere bolj, druge pa manj simpatične. Zato je prav in dobro, če se pogodbe sklepajo ne samo zaradi koristi za eno ali obe stranki, marveč da izvira skupni nastop dveh narodov tudi ali celo predvsem iz notranjih potreb, vsled medsebojnega prijateljstva in krvnega sorodstva.

Razni momenti so bili, ki so nas zvezali že pred vojno v najbližje stike s čehoslovaškim narodom. Razvoj sokolske misli, narodno-socialno gibanje, privrženec Masarykove ideologije, skupna borba v avstrijskem parlamentu in last not least gospodarska penetracija Čehov v Slovenijo, vse to je poglobilo prijateljske vezi. Paralelna borba jugoslovenskih nacionalistov in večine čehoslovaškega naroda proti razpadajoči Avstriji med vojno je morala po ustanovitvi nacionalnih držav nujno voditi do zveze, da se ohrani pridobitve svetovne vojne ter prepreči povratek Habsburžanov. V čisto defenzivne namene ustanovljena Mala antanta je pa tekem let vsled lojalnega sodelovanja, medsebojnega spoznavanja, nejasnosti v evropski politiki ter državnih sposobnosti dr. Beneša postala eden najvažnejših instrumentov miru v Evropi.

Ko so vzklitale množice v naši državi dr. Benešu, ni veljal ta pozdrav samo njemu kot osebi, ki je v naši domovini, kjer dobro poznamo njegovo delo, nad vse popularen, ampak je bila to tudi najodločnejša manifestacija za mir. Svet ve, da je dr. Beneš prepričan pobornik za mir, da njegove besede niso teatralne geste ali diplomatske fraze, marveč izraz njegovega pravega mišljenja in izraz prepričanja, ki živi v duši njegovega naroda. Napram dr. Benešu ni nihče nezaupljiv, ker se vedno krijejo njegove besede in njegova dejanja. Zato je bil poset dr. Beneša dobrodošel povod jugoslovenski javnosti, da je pred celim svetom proklamirala svojo solidarnost in zadovoljnost z delovanjem Male zveze in se s tem tudi pridružila z vso jasnostjo onim, ki so poborniki miru med človeštvom.

Ako bi tudi ne bili načelni nasprotniki vojne, bi morali ugotoviti, da nam je mir potreben danes bolj, kakor kdaj prej. Še dolga vrsta let bo pretekla, preden bomo konsolidirani politično in gospodarsko. V tem globokem prepričanju je nam Jugoslovanom dobrodošel vsak korak, ki služi odstranitvi nasprotij in nesporazumljenj, med narodi, k ustvarjanju novih prijateljskih zvez. Toda največjo važnost polagamo na utrditev starih prijateljskih odnosov. Med te spada v prvi vrsti naše razmerje s Čehoslovaško. Smatramo, da so njeni prijatelji naši prijatelji, njeni sovražniki naši sovražniki. To je važno v času, ko je izpostavljena Čehoslovaška mednarodno organizirani klevetniški gonji.

Dr. Beneš je mogel odnesti v svojo domovino prepričanje, da je prijateljstvo napram Čehoslovaški globoko zasidrano v duši vsega našega naroda.

Za demokracijo

Prava demokracija se nikdar ne bo mogla preživeti

Pogosto beremo v časopisu, da živi današnja Evropa v znamenju boja dveh nasprotnih si ideologij: diktature in demokracije. Mogoče so te ugotovitve v toliko pretirane, da se govori o boju dveh ideologij in je k večjemu le res, da opazamo tam, kjer se niso mogla uveljaviti načela naprednega človeškega duha, reakcije in poseganje srednjeveških sil, o katerih je človeštvo že upalo, da jih je za vedno premagalo. Zmaga velikih načel francoske in angleške revolucije je obstajala bistveno v tem, da se uveljavljajo načela, da prihaja vsa oblast od naroda, to se pravi, da je oblast zaradi ljudstva in ne ljudstvo zaradi oblasti. V tem nasprotju tudi tiči razlika med diktaturo in demokracijo. Zaradi tega se tudi prava demokracija ne bo mogla nikdar preživeti. Lahko

ponekod zopet začasno zmagajo zatrite srednjeveške sile, toda narod si bo znal končno pridobiti nazaj svoje osnovne zahteve: **svobodo in pravice!**

Danes zastopata v Evropi sistem demokracije v njenem pravem pomenu predvsem še Anglija in Francija. Seveda so tudi tam ljudje, kakor povsod na svetu, da ne mislijo enako, to je: tudi tam imamo večino in manjšino, vlado in opozicijo. Vendar se tam vlada in opozicija lepo smatrata za neko organsko enoto, v kateri predstavlja vlada večino, opozicija pa manjšino. A kadar gre za velike narodne odločitve, kadar gre za dobrobit države v celoti, **takrat med obema ni razkola.** Videli smo v Angliji, kako je delavska opozicija soglasno podprla konservativno Baldwino-

vo vlado v težkem ustavnem sporu, ki je nastal v zvezi z abdikacijo Edvarda VIII., videli pa smo tudi v Franciji, kako so opozicijske desničarske skupine soglasno izglasovale zaupanje socialistu Blumu, ko je šlo za odobritev velikih kreditov za narodno obrambo. Zato tudi ne pride vladi v pravi demokratični državi niti v sanjah na misel, da bi tlačila osnovne pravice manjšine in preganjala malega uradnika in delavca zgolj radi dejstva, ker se ta nahaja v opoziciji. Saj je opozicija prav tako državni organ, kakor je državni organ vlada; razlika med njima je le v razmerju, v katerem predstavlja narod in je vlada tudi brez računa na kakršenkoli državni udar pripravljena, da ljalo odstopi svoje mesto manjšini, čim bi se to številčno razmerje izpremenilo v prilogo slednje.

Zato je demokracija edina oblika vladanja narodov, v kateri se ti lahko **razvijajo do popolnosti,** ker omogoča razvoj vsakemu po edincu do skrajnih mej njegovih zmoglosti. Ona tudi ceni človeka

Š K.

Za dvig izpod tujčeve pete

Osamosvojimo se v izdelovanju in razpečavanju za življenje nepogrešljivih stvari

Pišejo nam z dežele:

Kamorkoli pogledamo po našem gospodarstvu, povsod vidimo, da uporabljamo izdelke, ki nosijo obeležje tujčevega proizvoda. Vidimo, da mi sami podpiramo tujca, da smo hlapič tujega in sovražnega nam kapitala, vendar pa se ne skušamo resno osvoboditi tega jarma, temveč še nadalje bogatimo svoje izkoriščevalce. Vzgojeni smo tako, da tujčeve delo cenimo, lastno pa podcenjujemo. Marsikdaj se celo veselimo tujčevega napredka in pa neuspeha svojega sorojaka. Skrajni čas je že, da odvržemo od sebe to, za nas tako skrajno škodljivo nazoranje. Z njim delamo sami sebi in narodu velikansko škodo. Nima mo izgube samo na lastnem premoženju, temveč še v večji meri na osebnem in narodnem ugledu.

Moramo se složno, z združenimi močmi in sredstvi postaviti tujcu v bran in zaveziti njegov upliv v narodnem gospodarstvu. Z lastnimi sredstvi si moramo s sistematičnim in napornim delom zgraditi ponosno in nadvse potrebno stavbo narodno-gospodarske osamosvojitve od tujega kapitalističnega upliva in diktata. Naše trdno prepričanje je, da so naši ljudje ravno tako zmogni velikih del na gospodarskem polju, kakor tujci, saj so to že pokazali v žilavi borbi z različnimi narodi. Naši ljudje znajo voditi tudi razna podjetja, ako imajo na razpolago ona sredstva, ki jih sedaj radi volje dajemo tujcu.

V borbi za narodno-gospodarsko osamosvojitve moramo biti **trgovci** na čelu borcev, ki stopajo pred sovražnika. Kajti mi, trgovci-razpečevalci tujčevih izdelkov, predvsem pomagamo tujcu množiti njegovo moč, njegov upliv in omogočamo odnašanje denarja svojih sorojakov preko meje. In to tujcu, ki je vedno pripravljen uničiti še ono našo državno samostojnost, za katero je prelilo svojo dragoceno srčno kri nad milijon naših najboljših mož

in fantov na krvavih bojnih poljanah. Možnosti so nam dane, da se lahko uspešno postavimo tujcu v bran in da si pri tej borbi tudi materialno opomoremo. Treba je le zbrati domač razpoložljiv kapital, poiskati surovine in jih izrabiti, zaposliti domače delavce in izgnati tujce, ki odjedajo kruh našim strokovnim močem. Vsa razpoložljiva sredstva je treba strokovnjaško vložiti v razne panoge industrije in obrti. Naša dolžnost je pa tudi, da potem **kupečemo in uporabljamo le domače izdelke.** Z udeležbo pri proizvodnji raznih, za vsakdanje življenje nujno potrebnih predmetov, za katere imamo danes dovolj surovin in strokovnih sil, si bomo sami množili lastna sredstva in svojo moč ter zaposlili lastne delavce in javili udarno silo svoje državne brambe itd. In tedaj bo tujec uvidel, da nas ne more več izmozgavati. Tedaj nas bo tudi upošteval v mednarodnem konkurenčnem boju za ohranitev državne in gospodarske neodvisnosti.

Ako pogledamo v trgovino, vidimo, da so pri nas večinoma na prodaj izdelki tujih tovarn. Le malo je našega domačega blaga in še to se sramežljivo skriva v kakem kotu. Običajno imamo o lastnih izdelkih radi tujčeve uspešne, bombastične in često lažnjive reklame le slabo mnenje. Mogoče je pa tudi, da blago kvalitativno res ni enako blagu iz tujčeve tvornice. Zato morajo biti izdelki iz domačih tovarn kvalitativno vsaj enaki tujčevim, in ker so izdelani doma, tudi nekoliko cenejši, da morejo uspešno konkurirati.

Kar se običajno ne posreči posamezniku iz raznih razlogov, to se da izvesti z združenimi močmi in sredstvi. Posameznik nima na razpolago dovolj kapitala za uspešno izdelavo, ali pa ne more uspešno razpečavati svojih izdelkov. Težko se je posvetiti isto-

POLITIČNI TEDEN

Važni zunanje- in notranjopolitični dogodki so v zadnjem tednu zopet močno razgibali naše notranjopolitično življenje. Predvsem je važno že dejstvo, da je g. dr. Maček, ki je bil že nekaj mesecev zelo molčeč, izstopil iz svoje rezerve in dal o Veliki noči pomembno izjavo, v kateri je naglasil, da niso bili stiki med hrvaško in pa srbsko izvenparlamentarno opozicijo nikdar pretrgani in je dal nekako razumeti, da bi bilo dobro, da bi se razgovor med obema mogočnima političnima skupinama zopet nadaljeval. Na poziv so se v Beogradu pri Zedinjeni opoziciji odzvali in ugotovili tudi s svoje strani, da stiki res niso bili pretrgani ter da je prišlo le do začasnega zastoja radi nekkih izjav iz Zagreba, ki niso bile v skladu s sklenjenim sporazumom med obema skupinama izvenparlamentarne opozicije. V ljubeznivem tonu pisani polemiki glede te točke se je dalo spoznati, da je danes razumevanje med obema skupinama in pa pripravljeno, da se znajdejo na skupni točki, mnogo večja, kot še nedavno.

Ugodno razpoloženje sta takoj izkoristila poslanca srbske Zemljoradniške stranke, ki tvori integralne del Zedinjene opozicije in ki se smatra zaradi svoje kmečke ideologije za poklicano zvezo med obema skupinama, g. dr. Čubrilovič in Miloš Tupanjanin, da pripravita zopet teren za širšo akcijo. V to svrhu sta obiskala g. dr. Mačka v Zagrebu in mu naslikala položaj in razpoloženje v vodstvu beograjske Zedinjene opozicije, predvsem sta mu pa dokazala, da vlada danes med skupinami srbske Zedinjene opozicije popolna enotnost in da zato mogoče niso popolnoma pravilna naziranja v krogih vodstva SDK, da se stališča treh skupin beograjske opozicije še vedno čisto ne ujemajo.

G. dr. Maček je bil po tem razgovoru očitno zelo dobre volje in je novinarjem izjavil, da je sedaj opozicijska politika, če so voditelji v Beogradu istega mnenja, kakor sta g. dr. Čubrilovič in Miloš Tupanjanin, gotovo na pravi poti. Po g. dr. Mačku sta se srbska politika sestala še z ravnateljem «Hrvatskega dnevnika» in dr. Mačkovim namestnikom g. inž. Košutičem in še z njim produčila današnji politični položaj. Oba sta bila s svojo zagrebško mislijo zelo zadovoljna, prepričana, kakor sta izjavila, da je pričakovati sedaj še tesnejšega sodelovanja med srbsko in hrvaško opozicijo. Posebno pa je gotovo, da mora priti v kratkem do nekakega razčiščenja, ker zahteva srbsko in hrvaško ljudstvo, da je v tem oziru na jasne.

Velike manifestacije, ki sta jih bila deležna g. dr. Beneš in bratska Čehoslovaška republika, so bile obenem tudi manifestacije za češke ideale političnega življenja, ki se oslanjajo na čvrste in nepremakljive temelje demokratskih načel. Beograjska javnost in pa množice, ki so se tega dne znašle v naši prestolnici, da izrazijo svoje simpatije velikemu državniku kot predstavniku bratskega naroda, so s tem obenem izrazile svojo željo, da bi tudi pri nas v kratkem zavladale one urejene razmere, kot jih je deležna bratska Čehoslovaška.

časno dobri proizvodnji in uspešnem razpečavanju.

Ves drugačen pa je položaj, ako se trgovci-razpečevalci združijo v močno podjetje za proizvodnjo raznih, za življenje nujno potrebnih predmetov. Vsi dobro vemo, da posamezne niti ne vzdržijo nikake obtežbe, tesno povezane v krepko vrvo pa mnogo. En sam tisočak posameznika ne premore ničesar v težki borbi za gospodarsko osamosvojitve. Tisočaki zavedno združenih trgovcev pa predstavljajo veliko silo, pred katero bo imel vsak tuji kapitalist rešpekt in naša stanovska samozavest se bo za tolikokrat pomnožila, kolikor članov trgovcev bo združenih s svojimi razpoložljivimi sredstvi pri izdelavi kate-regakoli predmeta.

Naš cilj bodi: **Pridobiti vse trgovce za idejo skupne borbe proti tujemu gospodarskemu uplivu in združitve še tako malih, danes raztresenih kapitalov v močno gospodarsko enoto v svrhu zgraditve potrebnih tovarn za proizvodnjo onih predmetov, ki jih lahko izdelujemo z lastnimi sredstvi sami doma.**

S posameznimi malimi deleži, združenimi v veliki kapital, in z

dobro voljo se dajo doseči veliki uspehi. «Sloga in samopomoč!» bodi geslo nas trgovcev v borbi za zboljšanje našega stanovskega položaja in za narodno-gospodarsko osamosvojitve od tujega kapitalizma.

Pa tudi razpečavanje bi bilo zelo enostavno in ceneno, ker bi vsak trgovec-solastnik proizvajalne tovarne nudil svojim odjemalcem predvsem lastni izdelek, ki bi bil kvalitativno enak drage-mu tujemu, obenem pa gotovo cenejši.

Trgovci! Zakaj moramo vsak dan prispevati s svojim trudom h kapitalu tujca, ko bi lahko množili lastno premoženje? S tem, da se bomo oklenili ideje sloge in samopomoči v boju za osamosvojitve, bomo dosegli to, da bomo sami neovirano gospodarili na svojem trgu brez tujih diktatov. Vsak trgovec je dobrodošel v naši borbi. Ne odloča toliko višina prispevanega deleža, kakor dobra volja in pripravljenost za skupno borbo in zmago.

Zato se strnimo v silen, neomajen krog in začnimo skupno, složno borbo za svoje stanovske koristi in za narodno-gospodarsko osamosvojitve!

Grenke sladkosti

Znižati morajo ceno sladkorja, da bo dostopen tudi siromašnim slojem

Iz uradnih statistik je razvidno, da je povprečen način življenja širokih narodnih množic v naši domovini mnogo slabši, kakor pa v drugih državah Evrope. Za danes se hočemo ozreti nekoliko podrobneje na proizvodnjo in potrošnjo sladkorja pri nas in v ostalem svetu, s čimer se da jasno dokazati, kakšno je življenje naroda tu ali tam.

Splošno znano je, da se v Jugoslaviji izdeluje sladkor izključno le iz sladkorne pese, ki se prideluje predvsem v vzhodnih in južnejših pokrajinah države. Tamkajšnji kmetje goje sladkorno peso na velikih kompleksih zemlje, vendar pa s to panogo kmetijstva niso preveč zadovoljni, ker jim donaja skrajno slab dohodek. Kmet namreč dobiva za 100 kg sladkorne pese, vstevši ves trud in v riziko pri pridelovanju, brutto največ 18 do 20 Din. Za kilogram sladkorja je potrebnih 7 kg sladkorne pese, kar kaže, da velja sladkorno tovarno surovina za kilogram sladkorja le 1.26 do 1.40 Din. Nadaljni stroški proizvodnje ne znašajo več, kakor 60 par za vsak kilogram sladkorja. Iz tega se vidi, da stane kilogram sladkorja v Jugoslaviji dejansko le 2 Din, v Češkoslovaški pa celo samo 1.70 Din.

Pri nas znaša državna trošarina na kilogram sladkorja 8 Din, kar je nedvomno ogromen znesek, zlasti če pomislimo, da je sladkor ena najnujnejših življenjskih potrebščin slehernega državljanca. Če pa prištetemo k dobljeni vsoti še druge datjave in sijajen zaslužek lastnikov sladkornih tovarn, se ne smemo čuditi, da moramo v trgovinah plačevati za kilogram sladkorja na drobno 14 do 16 Din.

V naši finančni politiki se nalogajo tovrstni posredni davki v neverjetno visoki izmeri predvsem na vse one predmete, ki so narodu najpotrebnejši in brez katerih ne more živeti. V drugih evropskih kulturnih državah takih pojavov brezobzirne fiskalne prakse ne pozna. V Angliji stane kilogram sladkorja 4 Din, zato ga pa Angleži porabijo povprečno na vsako osebo enajstkrat toliko, kakor pri nas. Pri tem pa je treba pripomniti, da je življenje v Angliji najmanj dvakrat dražje, kakor v Jugoslaviji; to se pravi, da tudi Angleži dejansko plačujejo

kilogram sladkorja na drobno le po 2 Din. Dodamo naj še, da stane čisti češki sladkor, postavljen na našo državno mejo, z upoštevanjem vseh prevoznih stroškov in zasluzka le 2 Din kilogram, v okolici Zadra pa ga prodajajo tihotapci iz Italije našemu obmejnemu prebivalstvu po 3.50 Din kilogram, o čemur so pred kratkim poročali tudi razni jugoslovanski listi. Pa še na eno dejstvo ne smemo pozabiti: jugoslovanski sladkor se prodaja v Grčiji po — 6 Din kilogram!

Da so cene sladkorja v naši domovini tako visoke, se ne smemo prav nič čuditi, zlasti če, če vemo, da je pri nas sladkor karteliran proizvod; v jugoslovanskem sladkornem kartelu pa sta včlanjeni tudi dve državni tovarni.

Vsakdo bo potrdil, da je iz statističnih podatkov, v kakšni meri kak narod zadovoljuje svoje osnovne življenjske potrebe, jasno razvidno, ali in koliko je njegovo življenje dobro ali slabo in kolika sta njegovo blagostanje ali revščina. Posebno nazorno ilustracijo razmer v tej ali oni državi nam pa nudi potrošnja sladkorja; zato ne bo škodovalo, če primerjamo v tem oziru nekatere evropske države med seboj. Na leto porabi povprečno vsak državljan: v Angliji 46 kg, na Danskem 45 kg, v Švici 40 kg, na Švedskem 38 kg, v Avstriji 26 kg, na Češkoslovaškem 24 kg, v Franciji 23 kg, v Nemčiji 22 kg, na Madžarskem 10 kg, v Italiji 8 kg, v Jugoslaviji pa le 4 in pol kilograma sladkorja.

V Jugoslaviji, kjer nam ne primanjkuje primerne polja ob najugodnejših klimatskih razmerah za pridelovanje dobre, a cenene sladkorne pese, se nikakor ne bi smelo dogajati, da stojimo v statistični razpredelnici o povprečni letni porabi sladkorja na vsakega državljanca skoro na zadnjem mestu. Če bi se vodila pravilna finančna politika ob upoštevanju splošnega narodnega gospodarskega stanja ter neobhodnih najosnovnejših narodnih življenjskih potreb, ki jih je treba brez ozira na levo ali desno zadovoljiti v skladu z njegovimi dohodki in njegovo kupno močjo, bi odpadla marsikatera življenjska grenkost jugoslovanskega malega človeka in bi mu bilo vsaj to bedno vsakdanje življenje lahko nekoliko «slajše».

V spomin Josipa Turka

Z Josipom Turkom je skoro da izginil tip starega avtohtonega Ljubljancana, ki se je odlikoval po svoji govornici, šegavosti in družabnosti. Bil je priljubljen povsod in bil je član vseh mogočih stalin omizij.

Prirojeni mu bistri razum mu je pripomogel preko marsikatero težavo. Izredno hitro je razumel položaj ter se mu prilagodil ali pa se je izognil težavam z dovipom. Vsekakor je imel skoro redno smejalce na svoji strani.

V ljubljanskem občinskem svetu je bil neprecejljiv delavec. Nihče ni poznal osebnih prilik in gospodarskih razmer tako, kakor on. Kljub temu, da je zagovarjal interese svojih prijateljev in stanovskih tovarišev, je bil vendar objektivni in ni trpel, da bi se kdo favoriziral na škodo drugih. Težko je gledal, ako se je komu nagajalo, kar se je tudi včasih primerilo. V takih trenutkih je postal zelo — odkritosrčen.

Neprekosljiv je bil v «glihanju». Nihče ni imel pri tem postu tolike zgovornosti, potrpljenja in prepričevalnosti, kakor on. Zato smo ga naprošali, da je vse take poste prevzel sam, kar je storil vedno rad in z uspehom. Ko je šlo za dobavo materiala v mestni klavnic, je prišla v poštev znana slovenska inozemska tvrdka. Ko je bilo že vse dogovorjeno in domenjeno, jo je vzel Turk v roke in izbil iz nje še toliko ogromnih tisočakov, da je prišel zastopnik tvrdke k njemu ves potan, češ, da kaj takega še ni doživljal.

Bohoričeva ulica v Udmatu je bila nemogoča ulica, zbog česar smo sklenili regulirati jo. Toda za to je bilo treba mnogo dela. Za

vsako parcelo, za vsak plot je bilo treba nešteto razgovorov, z vsakim posestnikom dolgotrajna pogajanja. Zavedali smo se, da, če poverimo stvar birokratskim rokam, ne bo ulica regulirana še leta ne. Naprosili smo Turka in nismo se zmotili. V nekaj dneh so bili podpisani dogovori z vsemi posestniki, ki so prišli v poštev. Impulzivnim besedam Turkovim so se eni smejali, drugi so se malo jezili, a končno so vsi pristali na sporazum ter bili z njim zadovoljni. Za občino je bila rešitev najcenejša, kar je bilo sploh mogoče.

Tudi še marsikatero stvar je Turk opravil za mesto na isti način in mirno lahko rečem, da je tako prihranil občini sto- in stotisoče dinarjev.

Leta 1928. je odstopil prostovoljno kot podžupan ljubljanski, da bi omogočil na ta način kompromis med naprednim klubom in takratno opozicijo. Napredni klub je prepustil odločitev njemu samemu. Zelo težko mu je bilo, vendar ni okleval; žrtvoval se je zato, da je ostalo vodstvo Ljubljane še v naprednih rokah.

Zadnji dve leti ga je trla bolezen. Še bolj pa ga je grizla izprememba v političnem kurzu. Da so mu «vzeli magistrat», ki ga je smatral nekako za svojo legitimno posest, ga je strašno bolelo. Še huje pa je bilo, ko je bil razrešen še svojih gasilskih funkcij. Globoko je bil užaljen in od takrat je izgubil vsako odpornost. Zatisnil je oči, «da bi ne videl, kaj se godi okrog njega», kot je rekel govornik ob njegovem grobu.

Slava mu!

Domači pomenki

Kje bo stala vodmatska šola?

Prejšnja občinska uprava je predvidevala, da se šola za vodmatski okraj začne graditi takoj, ko bo dograjena šola za Bežigradom ter je v to svrhu rezervirala mestno parcelo, ki leži zraven velike stanovanjske hiše na Jegličevi cesti. Sedaj pa slišimo, da je občinska uprava ta prostor prodala nekemu stavbenemu fondu banovinskih uslužbencev, ki misli tam zgraditi stanovanjsko hišo. S tem je dala občina iz rok edini svet, ki pride v poštev za vodmatsko šolo in je napravila nedopustno napako, ki se ne bo dala zlepa popraviti. Banovinski uslužbenec privoščimo stavbo iz vsega srca, samo mišljenja smo, da tudi zanje ta prostor ni posebno prikladen, saj leži predaleč od banovinskih uradov. Njihova stanovanjska stavba spada v zapadni del Ljubljane, parcela ob Jegličevi cesti pa naj bi ostala prihranjena svojemu prvotnemu namenu! — Ne bilo bi pogrešno, če bi se prenagljeni sklep občinske uprave revidiral.

Poenotenje naših šolskih knjig

Pod tem naslovom piše «Slovenec» od 3. t. m.: «V temni dobi, ko je bila na jugoslovansko demokracijo položena sekira, je izšel zakon o našem narodnem šolstvu, tako da naša prosveta že osem let sloni na temeljih, katerih ni postavilo niti odobrilo ljudstva. Ta zakon je tudi načeloma izrekel izenačenje knjig ter njihovo podražavljenje v smislu trgovskega monopola za državo.» Nadalje poroča, da je to določbo uveljavil predhodnik sedanjega naučnega ministra.

Zakon o narodnih šolah je bil objavljen v Služb. novinah 9. decembra 1929. Takrat je bila vlada poverjena g. Peri Živkoviću in v tej vladi je bil takrat in še skoro celo leto potem gosp. dr. Anton Korošec.

Predhodnik sedanjega naučnega ministra pa je g. Čirić, sedanjí predsednik narodne skupščine in eden voditeljev JRZ.

«Slovenec» navaja, da se je postavil proti unifikaciji učnih knjig že 29. 2. 1936. Od takrat se neprestano bore proti poštenju on, gg. dr. Korošec, dr. Krek in Erjavec. Z združenimi močmi in dobro voljo bodo gotovo uspeli.

Z volkovi tuliti . . .

Zadnji «Domoljub» z dne 1. t. m. se silno razburja nad beograjskim centralizmom in piše: «V gospodarskem oziru smo danes bolj podobni koloniji, kakor pa enakopravni deželi. Milijarde slovenskega denarja je že šlo v centralo, ki ga ne bomo nikdar več videli.»

V istem članku besno bije po unifikaciji šolskih knjig in proti centralistični prosvetni politiki, čeprav sedijo le njegovi JRZ voditelji na pristojnih mestih. Po lastnih zobeh se toče tako-le: «Ravno tako, ali pa še bolj, nam škoduje centralizem tudi na kulturnem polju. Želja centralistov, ki jih čez drn in strn podpirajo tudi slovenski jugoslovenarji (sedaj sta dve leti od Slovencev v centralni vladi le gg. dr. Korošec in dr. Krek. — Op. ur.), je, da bi se čimprej zlili vsi trije jugoslovanski narodi: Srbi, Hrvatje in Slovenci, da bi Slovenci pustili svoj jezik in pisavo, Hrvatje pa svojo pisavo in prevzeli oboji srbohrvaščino za govornico in cirilico za pisavo. Da pri odraslih take mešanice ni mogoče napraviti, je jasno. Zato so se centralisti, ki vodijo prosvetno politiko, vrgli na mladino po šolah. Te hočejo pojugosloveniti in jih slovenskemu narodu odtujiti. Pri tem delu ima centralizem močno oporo v znatnem delu slovenskih vzgojiteljev.»

Čeprav je centralizem močno oporo v znatnem delu slovenskih vzgojiteljev, je jasno, da se centralisti, ki vodijo prosvetno politiko, vrgli na mladino po šolah. Te hočejo pojugosloveniti in jih slovenskemu narodu odtujiti. Pri tem delu ima centralizem močno oporo v znatnem delu slovenskih vzgojiteljev.

Pridobivajte nove naročnike!

Zunanja politika

Beograd je sprejel čehoslovaškega predsednika g. dr. Beneša svečano in prisrčno, kakor doslej še nobenega državnega poglavarja ali velikega državnika. Ovacije g. dr. Benešu so predstavljale veliko manifestacijo jugoslovansko-čehoslovaškega prijateljstva, kar priča, da so čustva našega naroda vsa na čehoslovaški strani ne glede na politiko, ki se često ne vodi po čustvih. Obisk g. dr. Beneša v Beogradu je prvi službeni poset g. dr. Beneša kot čehoslovaškega predsednika v inozemstvu in ni treba še posebej povdarjati, da ima prav posebno veliko politično važnost za zunanjo politiko Male antante. Zadnje čase je bilo pogosto slišati, da zveze med temi tremi zaveznicami niso več tako čvrste, kakor so bile nekoč, kar pa so zdravice, ki sta jih imela na svečani večerji v starem dvoru predsednik g. dr. Beneš in kneznamestnik Pavle, razpršile.

Gotovo je pa, da je Jugoslavija v poslednjih mesecih postala važen političen faktor, kateremu je določena po neizbežnem razvoju dogodkov odločilna vloga v srednji in jugovzhodni Evropi. Od nje je odvisen nadaljni razvoj položaja v Podonavju in na Balkanu, kar je tudi razvidno iz komunikacija, ki so ga izdali ministri Male antante po svojem sestanku v Beogradu. Pa ne le v našem delu sveta, temveč tudi v ostali Evropi se je v zadnjem času mednarodni položaj močno izboljšal. Predvsem pomeni velik napredek, da španska državljanska vojna danes ne predstavlja več one nevarnosti, kakor jo je predstavljala v prejšnjih mesecih za ostalo Evropo. Zasluga za to gre Nemcem, ki so uvideli, da jim ni pričakovati nobenih posebnih koristi od Francove zmage, marveč da bi tako korist kvečjemu imela Italija, ker je danes pač le ona zainteresirana v Sredozemlju. Tretji rajh pa ne bi imel od tega nič. Zato postajajo nemški dobrovoljci na Španskem vedno bolj redki, pa tudi Italijani se po porazih na madridskem bojišču ne izpostavljajo več tako odločno za uporniško stran. Zaradi tega je tudi pričakovati, da španska tragedija sedaj vsaj za ostalo Evropo ne bo več tako razburljiva, kakor je bila doslej.

Nekateri pripisujejo ta preokret v nemški zunanji politiki pomirjenju med Hitlerjem in generalom Ludendorffom, o katerem je obče znano, da je bil vedno proti nemški podpori za generala Franca, kateremu očita, da je Žid. Pomirjenje med Hitlerjem in Ludendorffom pa kaže še eno posledico in sicer odkrit napad nemškega poganstva na katoliško vero, katere najsrdeitejši sovražnik je ravno Ludendorff, ki si je očitno vtepel v glavo, da mora svoje življenje završiti kot Odrešenik Nemčije. Vatikansko glasilo «Osservatore Romano» je zato v strahu pred novim, mnogo hujskim preganjanjem katoliške cerkve v Nemčiji, kakor pa doslej, ko je cerkveno politiko vodil še Rosenberg.

Sredozemski in evropski mir pa naj bi se še bolj utrdil s posem avstrijskega kancelarja g. dr. Schuschniga, čigar obisk je napovedan v Beogradu in s potovanjem italijanskega zunanega ministra grofa Ciana ter rumunskega ministrskega predsednika Taresca v Ankaru, tako da izgledajo kot čisto neosnovane in izmišljene neke vesti, da se pripravljajo za časa svečanosti kraljevskega kronanja v Londonu nevarni dogodki, ki bi znali po sedanjem zatišju zopet potresti temelje Evrope.

JOSIP TURK

V petek, dne 2. aprila, zvečer je umrl v Ljubljani v starosti 72 let podjetnik g. Josip Turk, znani organizator in voditelj našega gasilstva. Njegova življenjska pot je tesno zvezana z vsem slovenskim javnim življenjem, tako političnim, kulturnim in narodnim. Pokojnik je bil 40 let član ljubljanskega občinskega sveta, večkrat tudi podžupan in gerent, dalje se je udeleževal kot predsednik Mestne hranilnice, kot vodilni funkcionar in odbornik pa pri neštetihih kulturnih, humanitarnih in narodnih društvih ter pri raznih gospodarskih institucijah. Nevenljivo pa bo ostalo njegovo delo v gasilstvu in pri Sokolu, katerima je posvetil poleg težkih gmotnih žrtev tudi vse svoje bogate zmožnosti in skoro neizčrpne fizične sile.



O vsem tem je nadvse zgovorno pričal tudi pokojnikov pogreb, kakršnega po obsegu, veličastnosti in ogromni udeležbi pogrebcev Ljubljana doslej skorodaj še ni imela prilike zabeležiti. Že pred sokolskim Taborom so se poslovili od rajnega Turka gg. inž. Bevc, dr. Kramer in dr. Ravnihar, ob odprtem grobu pa gg. dr. Dinko Puc kot prijatelj in dolgoletni sodelavec na vodstvu ljubljanske občine, dalje gg. Goligranc iz Celja, Krapež iz Ljubljane, inž. Šel iz Beograda, poveljnik ljubljanskih prostovoljnih gasilcev Pristovšek in Cerer iz Kamnika.

Vsa naša javnost bo ohranila pokojnega Josipa Turka v trajno lepem, priskrbenem in prijateljskem spominu!

DOMA IN NA TUJEM

Tudi brezposelni imajo čast

O tem so se morali pretekli tork prepričati gospodje pri «Slovenca» in «Domoljubu», ko jih je nepričakovano obiskala v njihovem uredništvu veččlanska deputacija ljubljanskih brezposelnih delavcev in zahtevala zadoščenje za žalitve, ki so jim bile nanešene v nekaterih člankih v omenjenih glasilih v preteklih mesecih s tem, da se je brezposelnim očitala delomrznost, češ da nočejo delati, ker jim delo ne diši in da so med njimi le redki oni, ki se res radi oprimejo vsakega dela, da si le zaslužijo svoj vsakdanji kruh. Ta zlobna, brezsrčna in gotov cilj zasledujoča pisava vodilnih katoliških in JRZ glasil je odjeknila pri brezposelnih v obliki upravičenega ogorčenja. Delavci so hoteli najprej dobiti zadoščenja na mestnem socialnem uradu, kjer so jim pa sporočili, da niso odgovorni za pismo izražanje «Slovenčevga» in «Domoljubovega» krščanskega usmiljenja in ljubezni do trpečega bližnjega. Nato so sledile demonstracije množičnega delavstva pred Jugoslovansko tiskarno, kjer je bilo baže deputaciji obljubljen, da bo na primeren način zadoščenje resnici, kakor tudi časti ponizanih in razžaljenih brezposelnikov.

Zadaj in spredaj

V listih smo brali, da je imela novosadska električna cestna železnica lani le 150.000 Din izgube, predlanskim pa še 500.000 Din. Izboljšanje svojega finančnega položaja v tako izdatni meri je dosegla s tem, da je znižala prevoznico tarifo od 2,50 Din na 1,50 in 1 Din, radi česar je narasel promet potnikov od 1.900.000 na 3.900.000.

Tudi ljubljanski tramvaj je močno pasiven, vendar pri nas nihče ne tvega česa podobnega, kar so naredili v Novem Sadu. Pač pa se je uprava ljubljanskega tramvaja lotila povsem novih metod v pospeševanju potniškega prometa. Najstrožje je zapovedala, da morajo potniki brez izjeme vstopati pri zadnjih vratih v tramvaj, izstopati pa pri sprednjih. Kdor se pregreši, mora plačati kazen 75 Din, s čimer mu po višjem nalogu takoj zagrozi spredovnik. Take grožnje moraš poslušati zadnje dni venomer, če le sedeš v tramvaj. Slišiš pa tudi ogorčene izjave potnikov, ki se pridružajo, da ne bodo nikdar več sedli v ljubljanski tramvaj, pa če bi tudi «ošpičene preklje» deževalo z neba

ali pa če bi morali zamuditi sam sodnji dan. Na vsak način vzorno in priporočljivo pospeševanje potniškega prometa...

Neškodljivo skrbstvo

Ureditev socialnega skrbstva se nam obeta v Ljubljani, ker se bo baje na mestnem magistratu ustanovil «Vrhovni socialni svet». Če še dodamo, da glasom svojih pravil ta svet «ne bo imel nobenega premoženja niti drugih sredstev za socialne namene», potem smo povedali vse, prav vse. Brez denarja je vsako reševanje socialnih vprašanj le plehko frazarenje, ki se ga rezeži s praznimi želodci kaj naglo nasitijo. Tako reševanje socialnih problemov je enako pananju hudiča z belcebubom.

Obljube...

Ministrovega upliva ne smemo nikdar preveč podcenjevati, — tako nas uči «Slovenec». Gre za § 219. obrtnega zakona. «Delavska politika» je natisnila vest, da je narodna skupščina sprejela nov, slabši odstavek tega zakona, «Slovenec» pa sedaj to demantira z dostavkom, da je bilo ministru dr. Kreku le obljubljeno izboljšanje omenjenega zakona, kar pa se ni zgodilo. Torej se vpliv ministra brez listnice nikakor ne sme nadenjevati; tudi njemu se lahko sem pa tja pripeti, da se mu kaj pokazi. Zato bi bilo svetovati, naj se obljube v bodoče ne delijo preveč radodarno in na debelo.

Da se ne pozabi

«Slovenec» je v svoji 176. številki z dne 3. avgusta 1924 napisal: «Prejšnji režim je uradništvo namenoma osiromasil in korumpiral, zato bo moral novi režim dvigniti njegovo socialno stališče in ga moralno ojačiti, da bo kos nalogam, ki čakajo našo državo v bodočnosti!» Kaj se je storilo za državne nameščence od tedaj in kaj zlasti v zadnjih dveh letih? Morda bi nam na to tudi znal odgovoriti «Slovenec»?!

Obračuni med seboj

Da si gospodje okrog «Slovenca» in pa voditelji JSZ, to je tako zvanih krščanskih socialcev, niso že dalje časa preveč prijazni, čivkajo že vrabci na strehi. Toda to nesoglasje se je doslej večinoma izražalo le v debatah in političnih akcijah za zaprtimi vrati. Sedaj pa so se pričeli «gladiti» tudi že javno v svojem tisku. Tako odgovarja v letošnji 13. številki krščansko-soci-

jalnega glasila «Delavske pravice» voditelj mladih krščanskih socialcev dr. Pokorn na «Slovenčevu» pisanje o minimalnih mezdah med drugim tako-le:

«Med kulturnimi ljudmi je mogoče na običajni parlamentarni način brez jeze in sovraštva debatirati o važni stvari in zastopati različna mnenja. Tega merila stvarnih razlogov seveda «Slovenec» ne pozna. Zanj ni važno, kaj je kdo rekel ali naredil, temveč k čemu je to rekel ali napravil. Zato je pri nas samo takrat vse narobe, kadar so «Slovenčevi» somišljeniki v opoziciji; če so pa na vladi, bi morali vsako stvar sprejemati samo s slavošpevi kot mano z neba. Gorje mu, kdor misli drugače!»

Visoka politika

Gospodje pri «Domoljubu» so se hoteli zopet enkrat iti visoke poli-

Dvanaest delovnih dni bodo imeli v aprilu trboveljski rudarji, torej precej manj, kot v istem mesecu lani. Škoda, da se tudi želedec ne da urediti po tem kalendarju in zato rudarji s skrbjo gledajo v prihodnje težke dni.

Stavbinski delavci so zborovali v Mariboru radi sklepanja nove kolektivne pogodbe. Zborovanja pa se je smel udeležiti le tisti, ki je dobil za to oblastveno dovoljenje... («Slovenec» z dne 2. aprila 1937.)

Šesta žrtev plazu pod Storžičem je bila odkopana v truplu 23-letnega Kristijana Stegnarja, kovača v Globočnikovi fužini v Trzinu. Ostale tri ponesrečence bo iztajalo iz snežnega groba šele poletno sonce. Reševalci so že pred dnevi prenehali z vsemi nadaljnimi reševalnimi poskusi.

Knez namestnik Pavle je bil odlikovan z italijanskim redom Presvete Anucijate, kar mu daje pravico na naslov sorodnika italijanskega kralja.

Lindbergh v Jugoslaviji. Pred dnevi je pristal na zagrebškem letališču slavnj prekoceanski letalec, polkovnik Lindbergh. Njegovo bivanje se spravlja v zvezo s proučevanjem možnosti, da bi se v Zagrebu zgradilo veliko moderno letališče kot vmesna postaja ekspresne letalske proge Anglija—Indija.

Prosvetno ministrstvo je poslalo v zagrebško Avtorsko centralo posebnega odposlanca, ki naj prouči tankajšnje razmere z ozirom na to, da je generalni tajnik Avtorske centrale osumljen požiga vseh poslojnih knjig.

Znamenje časa. V Vinkovcih so obrtniki organizirali posebno tako zvano «obrotno policijo» v zaščito svojih interesov, v Sarajevu pa so trgovci uvedli «črno knjigo» s spiskom vseh nemarnih in nezanesljivih dolžnikov.

Rudarstvo v Jugoslaviji je zabeležilo lani ogromen napredek. Proizvedeno je bilo: železne rude 451.000 ton v vrednosti 38.000.000 Din, sirovega železa 44.500 ton v vrednosti 53.000.000 Din, svinca ozir. svinčenega koncentrata 82 tisoč 100 ton (208.500.000 Din), bauksita 292.000 ton, antimona 8100 ton, magnezita 39.000 ton, bakra (sirovega) 39.400 ton v vrednosti 372.000.000 Din in zlata 2744 kg.

Češki turisti in Jugoslaviji. V češkem listu «Přítomnost» pravi publicist Jiří Klein v članku, kjer razpravlja o tem, kako naj se danes piše o Jugoslaviji, med drugim naslednje: «Naravno pa priznavamo, da v Jugoslaviji nismo preveč priljubljeni. To ni le krivda nemške propagande, temveč je še drug važen vzrok. Počitniški gostje iz Češkoslovaške se obnašajo v Jugoslaviji pogosto vse preveč neumestno in so dejansko preveliki skupuh, ki največkrat vedo le za kozarec sifona...»

Pred izrednim tribunalom za zaščito države v Rimu se je vršila v zadnjem času cela vrsta razprav proti raznim protifašističnim skupinam in posameznikom, o čemer

tike in so zaradi tega zapisali pred kratkim tudi nekaj takih stavkov, da jih ne bi rešili in razumeli brez posebnega višjega navdahnjenja niti najučenejši cerkveni pismouki. V pozni vodilnih evropskih politikov so se namreč obregnili tudi ob Češkoslovaško in napisali dobesedno sledeče: «Nemško časopisje očita Češkoslovaški, da je napram Rusiji preveč popustljiva. Londonski časopis «Times» opozarja angleško vlado, naj ne dopusti, da bi se iz Češkoslovaške napravila nova Španija, saj je Češkoslovaška demokratična in miroljubna država. To je vse res in prav, vendar tudi za Češkoslovaško velja, da imajo pravico do svobode in demokracije pošteni ljudje, ne pa razbojniki.» — Kdo naj vendar razume sedaj vernega «Domoljuba», ko pa to njegovo pisanje tako čudno diši po komunizmu...

pa listi ne smejo poročati. Prepovedana je celo suha objava obdobja brez poteka razprave in komentarjev.

Tajno oddajno radijsko postajo mrzlično iščejo vse nemške policijske oblasti, pri čemur jih podpira tudi tajna politična policija. Tajna oddajna postaja razširja redno silno zanimive vesti, iz katerih se vidi, da je dobro informirana o vseh dogodkih v vrhovnih krogih nemške drž. uprave.

Na Poljskem se nadaljujejo množične aretacije pristašev levičarskih in desničarskih političnih strank, ki so se negativno izražali o novem režimu.

Plače in plače... Angleški ministrski predsednik bo prejel v bodoče na leto dva in pol milijona dinarjev plače, vsak minister pa okrog en in četrt milijona.

Svetovna proizvodnja zlata se je dvignila nasproti letu 1935. za 13%, nasproti letu 1929. pa celo za 80%. Prihajamo torej v «zlate» čase...

Pariški diplomatski krogi trdijo, da francoska vlada ne bo več mirno gledala in dovoljevala nadaljnjih okrepitev Francovih čet s strani Italije.

Nemški tisk priznava, sicer res v precej zaviti obliki, da je general Franco doživel v zadnjem času prav težke poraze na vseh frontah okrog Madrida. Z ozirom na to je sedaj prevzel osebno vodstvo na teh bojiščih sam general Franco, ki se mu je posrečilo zaustaviti republikansko ofenzivo 92 km daleč od Madrida.

Angleški vojni minister Duff Cooper je prispel v Pariz, da se s francoskim vojnim ministrom in s predstavniki francoskega generalnega štaba dogovori o možnosti skupne vojaške akcije Francije in Anglije v primeru da bi nastale kake resnejše komplikacije v španski državljanski vojni.

Za ohranitev mlru. Angleško vojni ministrstvo je zamenjalo svoje poljsko in havbično topništvo z novimi, najmodernejšimi topovi, ker so bili dosedanji že zastareli za ekspresno trebljenje ljudi z zemeljske krogle. Zgradilo je tudi 14 novih municijskih tovarn.

Anglija ne bo le izvedla svojega grandioznega oborožitvenega načrta, o katerem smo že poročali, temveč že tudi istočasno izdeluje načrt, kako se bo v primeru vojne preskrbovala z življenjskimi potrebščinami.

Za oboroženo pomoč, ki jo je Nemčija poslala španski nacionalistični vladi v Burgosu, se je bela španska vlada morala obvezati, da bo za protiodškodnino dobavljala Nemčiji skozi dobo 35 let redno po 400.000 ton železa na leto. Draga pomoč...

Jekleno mrežo, ki bo razpeta nad vsem Londonom v varstvo pred zračnimi napadi, bodo Angličani pričeli graditi že letos. Mreža bo zgrajena tako dovršeno, da jo bo mogoče razpeti v primeru potrebe nad vsem mestom v picle četrte ure.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Naša občina A je pomotoma izdala neki osebi potrdilo o občinskem članstvu, dasi oseba ni bila in ni tudi sedaj članica naše občine A, temveč članica občine B. Občina B pa kljub našemu pozivu noče vpisati te stranke v izkaz svojih članov, češ, da je ta oseba po potrdilu o članstvu nesporno članica naše občine A. Kaj nam je storiti, da se zadeva pravilno uredi? Ali more občina razveljaviti nepravilno potrdilo o občinskem članstvu in kakšen je postopek?

Odgovor: Občina A naj pozove stranko pismeno, da ji vrne nepravilno potrdilo o občinskem članstvu. Če stranka v danem roku potrdilo vrne, je zadeva rešena. Če pa bi stranka ne hotela potrdila vrniti, naj občina A izzove upravni spor. To napravi na ta način, da predloži pristojnemu sreskemu načelstvu zadevo v razpravo in v odločitev s posebnim poročilom o dejanskem stanju zadeve, ki se bo potem instančno obravnavala in rešila. — Možno pa je tudi, da občina A kar sama razveljavi s posebnim pismeno odločbo svoje nepravilno potrdilo o občinskem članstvu in o tem obvesti prizadeto stranko in tudi prizadeto občino B. V tej odločbi naj izrecno navede, da je proti njej mogoč ugovor oziroma pritožba po § 135. zakona o občinah. Tudi s tem se povzroči upravni spor, ki se potem instančno reši. — (O pristojnosti v sporih glede občinskega članstva govori § 18. zakona o občinah in § 14. zakona o mestnih občinah. — § 135. zakona o občinah sliči § 143. zakona o mestnih občinah.)

Vprašanje: Pravilnik o izredni davščini delojemalcev in službodajalcev, «Službeni list» iz leta 1935., št. 219/31, se v § 1. glasi:

«Vsi nameščenci in delavci, ki so zavezani socialnemu zavarovanju in vsi prejemniki pokojnin iz sredstev samostalnih pok. ustanov plačujejo 0,50% od kosmatega zaslužka, mezde, odnosno pokojnin, če od teh svojih prejemkov plačujejo uslužbenski davek najmanj po Din 0,50 dnevno, Din 2.— tedensko, odnosno Din 11.— mesečno.»

Zadnji odstavek tega paragrafa pa se glasi: «Službodavci nameščencev in delavcev, označenih v prvem odstavku tega paragrafa, in samostojne pokojninske ustanove plačujejo 1% vseh kosmatih zaslužkov in mezd, odnosno pokojnin ne glede na višino uslužbenskega davka. Te davščine se oproščata država in banovina, ostala samoupravna telesa pa le, če ne izvršujejo pridobitnih poslov.»

Prosimo za pojasnilo, če se v tem primeru oprošča tega 1% nega davka tudi občina kot službodavec glede na to, ker ne izvršuje nobenih pridobitnih poslov.

Odgovor: Če občina ne izvršuje nikakih pridobitnih poslov, je prosta vsakega plačevanja 1% ne izredne davščine kot službodavec. — Če pa ima občina pridobitna podjetja (občinsko žago, občinski mlin, občinski kamnolom, občinsko elektrarno, občinsko klavnico, občinsko opekarno itd.), plača to 1% no izredno davščino le od vseh kosmatih zaslužkov in mezd uslužbencev, ki so nameščeni pri teh pridobitnih podjetjih, od zaslužkov ostalih občinskih uslužbencev (delovodij, slug, pisarniških moči v občinski pisarni, babice, zdravnikov, živinozdravnikov, redarjev itd.) pa ne.

Športne maje „TRIGLAV“
v zimski in poletni izpeljavi iz lastne pletarne

„LUNA“
Maribor, Glavni trg 24

Pišejo nam ...

Prijava psov

Gospod urednik!

Ves razcapan in razbit, na zunaj in znotraj, ves razdvojen, ponižan in razžaljen je oni dan obstal pred mogočno Kresijo v Ljubljani, kjer je nameščen tudi mestni urad za evidenco psov, eden izmed onih brezposelnih bednikov, ki jih listi iz «Slovenčevega» kroga v ... zmerjajo za «delomržež».

Okleval je, ali naj vstopi. Kaj bodo dejali gospodje? Ali ga bodo poslušali ali pa ga bodo kar pri vratih nagnali z «delomržežem» in

«postopačem», ki je zanj še prisilno delavsko taborišče predobro?

Končno pa se je le odločil. Naj se zgodi, kar hoče. Nič zato, saj čas tudi človeško kožo ustroji! In zakaj ne bi duše «brezpomembnega» brezposelnika?

«Dober dan, gospodična!» je pozdravil pred uradno mrežo v pisarni. «Ali je tukaj oddelek za prijavo psov?»

Uradnica ga je začudeno pogledala. Mar bo ta razcapanec prijavil psa? Verjetno se hoče pošaliti.

«Kaj imate vi tudi psa, ki bi ga radi prijavi?»

«Tisto ne, ampak jaz sem sam prišel na psa in sedaj kot dober občan res ne vem, ali se moram tudi sam

prijaviti na tem oddelku? Na policijski prijavi psov odklanjajo!»

Kako je mož prišel iz tega magistratnega oddelka, res ne vem. Zato tega tudi ni mogel napisati Vaš Pik.

Za grudo in dom

Češpljevi nasadi.

Stari češpljevi nasadi v naših krajih hiraajo in izginjajo. Resno se je bati, da utegnemo docela izginiti z naših vrto in sadovnjakov zadnji potomci tega žlahtnega sadu. Z nasadi vred pa izginjajo

tudi stare sušilnice. Vendar je bilo suho sadje pravi narodni zaklad za zimske dni. Torej bo treba začeti obnavljati stare nasade in zasajati nove. Staro drevje moramo pomladiti, očistiti, pognojiti, prezračiti zemljo in drevje zadostno škropiti. Najvažnejše delo pa je pomlajenje. Marsikje vidimo pri češpljah suhe vrhove, iz debela pa poganj nova krona. Če so ti poganjki dovolj razviti, vrhove mirno lahko porežemo in nova krona bo že prihodnje leto obrodila. Skrajni čas je tudi za sajenje, vendar nikdar ne sadimo tistih kljuk in pokvek, ki jih slučajno najdemo kje na vrtu ob kakem plotu, ker so zrasle iz korenin hirajočega drevja. To bi nam bilo samo v jezo in napatje. Kupimo si rajši lepo, cepljeno drevje in v kratkem času bomo veseli res svežega, sočnega sadu.

Več krompirja!

V splošnem se opaža v zadnjih letih, da kmetje pri nas sade mnogo manj krompirja kakor pa prej. Zato bi bilo želeli, da se z vidikov čim racionalnejšega gospodarstva sajenje krompirja vrne na prejšnjo stopnjo, oziroma se še poveča. V današnjih časih prihaja krompir v prvi vrsti v poštev kot glavna hrana vseh nižjih slojev človeške družbe. Ti «nižji» sloji pa se pričenjajo spričo težkih razmer že pri državnem uradniku in obrtniku. Na kmetijah se krompir upoablja s pridom zlasti tudi kot dobra piča za prašiče, krma je pa lahko tudi kravam-mlekaricam, govedu ob pitanju, konjem, ovcam in kozam, ker dobro nadomestuje škrobnato krmo koruze in ječmena. Druga prednost pridelovanja krompirja pa je v tem, da se z njim izvrstno pripravlja zemlja za letno

žito, deteljo in umetne travnike. Edina težava je le, da so umetna gnojila, ki jih svetujejo za krompir, tako zelo drag.

V Evropi poznamo krompir komaj dobrih 400 let, v naših krajih pa ne dalje, kakor kakih 250 let. V neki starodavni španski knjigi je opisano, kako so ravnali s krompirjem njegovi prvotni gojitelji, ameriški Indijanci Inki. Ker krompir rad gnije, so ga Indijanci v mrzlih nočeh polagali na slamo v prostem zraku, da je zmrznil in postal mehak, kakor da bi bil kuhin. Nato so iztisnili iz sadeža ves sok in posušili gomolje podnevi na solncu. Tak krompir se je držal užiten in zdrav cela leta prav enako, kakor žito ali sočivje.

S knjižne police

Katarina Zupanič: *Šopek poljskih evetlic iz Gribelj v Belj Krajini*. Pod tem naslovom je izšla te dni kot posebni odtis iz X. knjige «Etnologa» izredno zanimiva samostojna brošura, ki prinaša lepo zbirko belokranjskega nar. blaga, pesmi (59), pregovorov in izrekov (161), vraž. šeg in navad (65) in pa besednjak nenavadnih besed in izrazov. Vse to gradivo je nabrala med belokranjskim ljudstvom in ga zapisala ter tako ohranila narodu blagopokojna gospa Katarina Zupaničeva, mati našega uglednega narodnega in kulturnega delavca, bivšega ministra in sedanjega ravnatelja etnološkega muzeja g. dr. Nika Zupaniča. Njej in njeni biografiji je posvečen nadvse toplo, pristržno pisan uvod, ki prinaša v svojem drugem delu tudi krajši življenjepis njenega moža Mika. Brošuro krase reprodukcije dveh I. Vavpotičevih portretov Katarine Zupaničeve in njenega moža Mika ter po ene pokrajinske risbe I. Vavpotiča in M. Gasparija z belokranjskima motivoma. Dodan je tudi posnetek Valvazorjeve slike Belokranjcev.

M. M.

Prepad

Bila sta povabljena k zelo bogati družini na lov.

«Gospoda moja!» je rekel gostom lišni gospodar, «ko boste drevi odhajali vsak v svojo sobo, morate biti skrajno previdni in ne pozabite na pravi dohod. Na desno greš v gornja nadstropja, na levo pa naravnost v upraviteljevo novo stavbo, kjer pa še ni nobenih stropov in zidov, temveč so povsod položene samočasne deske.»

Tako je govoril gospod graščak, hoteč prepričati vsako nezgodo že v naprej.

Ko so se gostje odpravljali v svoje sobe, je bilo skoro že jutro. Pa se temu tudi ni bilo čuditi spričo obilice izvrstnega vina in fine, stare, domače slivovke. Pri odhodu iz jedilnice se je debeli Stanko držal, kolikor se je le dalo na desno ter močno hropeč stopal po stopnjicah navzgor. Nenadoma se je nekoga dotaknil.

«Za božjo voljo!» je zašepetala mračna postava, v kateri je Stan-

ko spoznal svojega prijatelja Janka, «človek božji, samo previdno! Nahajava se na napačni poti. Zašla sva v novo stavbo in zdaj stojiva na onih nevarnih deskah. En sam korak naprej ali v stran naju vodi v sigurno smrt!»

«Neumnost!» pravi Stanko. «Hodila sva popolnoma pravilno, saj sva krenila po desnih stopnjicah in ne na levo.»

«Saj ni res! Šla sva na levo», se upira Janko. «Tukaj-le imaš palico, pa se prepričaj sam.»

Stanko vzame palico in poskuša z njo otipati steno, o kateri pa ni sledu v nobeni smeri. Nato poskuša doseči tla, toda palica suje le v temen, prazen prostor. Stanka že obliva mrzel pot, vendar še tiplje z dvignjeno palico nad glavo, hoteč zadeti vsaj v strop. Tu di stropa ni nikjer. Neznana groza mu stiska srce in čuden mrzga ga trese kljub znatni zalogi izvrstnega vina in močne domače slivovke, ki jo je natovoril v skladišče svojega obilnega trebuha. Pričenja se zavedati mučne resnice: s prijateljem sta zašla in stojita zdaj na ozki deski, dočim je pod

njima in poleg njiju temni prepad, kjer ju čaka neizbežna smrt.

Janko se krčevito oklene Stanka okrog zajetnega pasu, Stanko pa se mu z enakimi občutki obesi za vrat. In tako so jima počasi, kakor brez konca in kraja, potekale neznane groze in trpljenja polne ure. Od nerodne stoji in nepremičnega položaja sta stara prijatelja skoro odrevenela.

Končno se je pričelo svitati in kmalu je zavladalo okrog njiju belo, svetlo jutro.

Prijatelja sta se otrsela odrevenelosti in spoznala, da stojita na dragoceni mehki preprogi, s katero je bil pogrnjen ves hodnik v prvem nadstropju graščine. Videla sta tudi na levi poleg sebe električni stikalni gumb, na desni pa vrata svoje sobe. Seveda ni bilo govora o kakih deskah, še manj pa o kakem prepadu.

«Toda, kako je vendar to mogoče?» zašepeta Stanko.

Janko pa se nepričakovano razjezi, zmerja in preklinja; s kazalcem desnice kaže na palico, ki jo drži Stanko v rokah: palica je namreč takoj pod ročajem — odlomljena.

Udobno se počutite v prenovljenih lokalih staroznane
gostilne „LOVŠIN“
v Gradišču št. 13 (pri dramskem gledališču.)

Postrežba je izborna, vina so pristna in naravna. Pivo je vedno sveže.
S hrano bodo abonenti kot ostali gosti v vsakem oziru zadovoljni.



Po plodonosnem življenjskem delu, nehalo je biti srce našega dobrega očeta, gospoda

JOSIPA TURKA

podjetnika, častnega meščana ljubljanskega
in organizatorja gasilstva.

K večnemu počitku smo ga spremili v nedeljo,
dne 4. aprila popoldne iz Sokolskega doma
na Taboru na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 3. aprila 1937.

ELA, por. Reicher, hčerka, VILKO,
RAJKO, ALBIN, sinovi in ostalo
sorodstvo.

Za promeno in šport
kamgarn
in ševijot

A. Žlender

Ljubljana, Mestni trg št. 22
Največja in najlepša izbira!



Otroški vozički najnovejših modelov
Dvokolesa, motorji, tricikli
Šivalni stroji pogreztjivi

Po zelo nizki ceni — Ceniki franco!

„TRIBUNA“, F. Batjel
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4

Podružnica:
Maribor, Aleksandrova cesta št. 26

LINOLEJI
VSEH VRST

NAJPOPOL-
NEJŠA OBLOGA
TAL

MANUFAKTURNA
VELETRGOVINA

F. KS. SOUVAN
MESTNI TRG 24

**Polementalski sir kg Din 18-
ČERNE OSKAR** Sv. Petra cesta št. 35.

Pomlad
prihaja!



Oglejte si
ravnokar
došle no-
vosti

A. & E.
Skabernè
Ljubljana

Hotel, restavracija in kavarna

NOVAK Jesenice - Gorenjsko

Izhodišče za vse planinske in smučarske ture.
Tujske sobe s centralno kurjavo ter s toplo in
mrzlo tekočo vodo. Prvovrstna kuhinja in pijače.

Ob sobotah in nedeljah koncert in ples / Hotel se
nahaja v bližini kolodvoru.

Se priporočata

PAVEL IN MINKA MAJNIK

Frizerski salon
ERNA FETTICH FRANKHEIM
se je preselil v Selenburgovo ulico št. 7
I. NADSTROPJE

Priporočajte „Slovensko besedo“

Za konzorcij «Slovenske besede»: dr. Dinko Puc. Za uredništvo: dr. Stanko Jug. Tisk Delniške tiskarne, d. d., predstavnik Josip Štrukelj — vsi v Ljubljani.